

Олена Теліга

Кожного року, у лютому всі українські часописи і журнали відзначають світлу пам'ять жінок-героїнь, які стали для нас прикладом того, як треба любити Батьківщину і як без вагання і страху, якщо настане така потреба, віддати за неї своє життя. З газетних сторінок, з обкладинок дитячих часописів, чи зі стін святкових залів дивляться на нас милі очі наших героїнь: Ольги Басраб, Лесі Українки, Олени Теліги, Катерини Зарицької.

Вони народилися у різних регіонах України, здобували освіту у різних закладах, по-різному складалися їх долі, але спільного для них була Батьківщина, для якої вони працювали і творили, за яку віддали своє життя.

Батько Олени Іван Шовгенів походив із селянської родини. Був відомим спеціалістом з питань гідротехніки, міністром Української держави.

Мати походила зі старої священничої родини Поділля.

Олена народилася 21 липня 1907р. в петербурзі. Роки дитинства у заможному батьківському домі, в товаристві старших братів, під опією гувернантки минали радісно й безтурботно. Щоліта родина відпочивала на Кавказі або Фінляндії, чи у горах. Такі виїзди ширили кругозір дівчинки і розвивали її дитячу уяву. Олена була дуже здібною, винятково жвавою й амбітною дитиною. Вірші почала писати ще змалку, але вони нічим особливим не відзначалися. Хоча батьки між собою розмовляли українською мовою, олена не була вихована як українська дитина. Від гувернанток засвоїла бездоганну вимову у французькій, німецькій та російській мовах, але не знала про свою належність до України і не розмовляла українською мовою свого народу, за що, будучи уже дорослою, мала жаль на своїх родичів.

Револьюційний 1917 рік застав родину Шовгенів у Києві. Батько - професор Київської політехніки, Олена - учениця гімназії. Родичі одразу стають активними учасниками творення української держави. Діти, не приготовані до таких змін, зтикаються з суворою реалією життя, але не розчаровуються, а навпаки, їх молодечі серця проймаються любов'ю до Батьківщини, охопленою трагізмом війни.

Київ захопили большевики. Батько зі старшим братом подались на Захід з Армією Національної Ради. Матір і дітей переслідували як родину петлюрівця. Єдина можливість врятуватися - вивезти дітей на Захід. Під час небезпечного переїзду Олена вперше побачила українські села зблизька. Вона милувалася їх красою, а одночасно серце проймав біль, що саме тепер вона мусить залишати свою Батьківщину. Та долі конем не об'їдеш. У 1924 р. Шовгеніви переїжджають до Подебрад в Чехословаччині, де батько стає ректором Української Академії, яка відіграла важливу роль в українському житті. А Олена складає іспити і в 1925 р. вступає на історико-філологічний відділ педагогічного інституту в Празі.

В той час в Подебраді працювало багато українських науковців. Там продовжували свою діяльність ті, хто творив українську державу в 1919-1921 роках.

Якось на одній з студентських вечірок Олена познайомилася з вродливим юнаком, родом з Кубані, на той час студентом лісового відділу, бандуристом, співаком, Михайлом Телігою. Через нього вона познайомилася з Євгеном Маланюком, Дмитром Донцовим - це були особистості, що увійшли в історію творення нашої держави..

Незабаром Михайло з Лесею одружилися. Студії, праця у Літературно-Науковому Віснику, який редагував Донцов, життєві негаразди, туга за Батьківщиною, творення прекрасної поезії, вільної від цензур і заборон, брак коштів на прожиття, чарівний світ власної родини та мужня рука чоловіка - все переплелось, як на рушниковому вишиттю.

Попри важкі обставини, Олена завжди з тими, хто відстоює нове обличчя української літератури, працює вчителькою у школі. Вона у вирі суспільно-політичного життя українського осередку у Варшаві.

У 1939 р. стала членом Організації Українських Націоналістів - ОУН.

Під час війни при відступі большевиків на схід, Олена повертається до рідного Києва. Але не встигли піти одні окупанти, як з'явилися інші - німці. Вони так само жорстоко розправилися з українськими патріотами, а особливо з членами ОУН.

9 лютого 1942 р. гестапо зайняло приміщення Спілки Письменників, яку очолювала Олена Теліга, і всіх, хто її відвідував, арештували і після жорстоких допитів розстріляли у сумнозвісному Бабиному Яру. У тюремній камері, де була героїня, знайдено на стіні написані кров'ю слова: "Тут сиділа і звідси йде на розстріл Олена Теліга", - а вище тризуб. Разом з нею загинув її вірний і люблячий чоловік.

Матеріал підбрала подр. Діана Волошина